

Statsvetenskapliga förbundet

FÖRBUNDSREDAKTÖR: HELENA WOCKELBERG

Farväl till forskarutbildningen?

Flitiga läsare av riksdagstrycket har kunnat notera att forskarutbildningens omfattning under våren stått på riksdagens dagordning. Fråga 2004/05:1070 av Cecilia Wigström (fp) till utbildningsminister Leif Pagrotsky handlar om att forskarutbildningen i samhällsvetenskapliga ämnen minskat volymmässigt under senare år och att "fakulteternas egna resurser till doktorandtjänster dräneras". Situationen vid statsvetenskapliga institutionen i Göteborg används för att exemplifiera trenden: Istället för att anta fem eller sex doktorander varje år kan institutionen nu bereda plats för ett mindre antal nyantagna doktorander vartannat år.

Hur ser då situationen ut på landets övriga statsvetenskapliga institutioner? Det är inte bara kollegorna i Göteborg som nu tvingas fundera på hur en jämn och önskvärd hög volym av nyantagning ska upprätthållas. En enkät till studierektorerna (motsvarande) för forskarutbildningen runt om i landet¹ visar att perioder av "nollintåg" nu är att vänta vid flera av de institutioner som till för bara några år sedan kunnat anta grupper av doktorander varje år.

Som orsaker till finansieringskrisen nämner studierektorerna överintag tidigare år samt extern finansiering som inte riktigt "räckt till". Fortsatt tillskott av externa medel nämns som en möjlig - men osäker - lösning på problemen. Den ekonomiska basen för forskarutbildningen bör enligt flera studierektorer vara fakultetsanslag. Flera studierektorer är också öppna för att en ökad samordning institutionerna emellan kan minska kostnaderna för utbildningen.

Studierektorernas svar vittnar vidare om att villkoren för de doktorander som blivit antagna skiftar kraftigt mellan institutioner och inom samma institutioner över tid. Det första året (i vissa fall de första åren) försörjer sig doktorander ofta genom utbildningsbidrag, på stipendier eller genom olika typer av institutionstjänstgöring. I något fall nämns det kryptiska "egen finansiering" som en möjlig inledande lösning på finansieringsproblemen. Doktorandtjänstens fördelar - tid att faktiskt vara doktorand och tillgång till den relativa trygghet en tjänst erbjuder - blir

-
1. Förbundsredaktören bad via e-mail (2005-03-14) studierektorerna/motsvarande vid institutionerna i Lund, Göteborg, Växjö, Stockholm, Uppsala, Örebro, Karlstad och Umeå att kommentera möjligheterna att anta doktorander 2005. Frågor ställdes också om hur trenden sett ut och hur framtida möjligheter bedöms. Samtliga svarade.

Har du synpunkter på förbundssidan eller vill lämna bidrag är du välkommen att kontakta förbundsredaktören via e-post Helena.Wockelberg@statsvet.uu.se eller telefon 018-4713448.

---

för många verklighet först år två eller tre. Detta problem har nyligen uppmärksammats av statsvetardoktoranderna, senast i samband med förbundets årsmöte i Stockholm 2004. Där formulerade doktoranderna kravet på en "minsta nationell standard" där "alternativ finansiering" av forskarutbildningen inte får vara studiemedel och inte pågå längre än ett år. Att institutionerna i dagsläget skulle kunna gå doktoranderna till mötes ter sig utifrån studierektorernas "lägesrapport" inte särskilt troligt. Vi verkar befinna oss i rörelse bort från de trygga anställningsförhållanden doktoranderna - och säkert forskarsamhället i stort - efterlyser. I det ekonomiskt trängda läget lockar nog möjligheten till flexibilitet mer än en "nationell standard".

Vad hade då utbildningsminister Pagrotsky att säga om att forskarutbildningen som vi känner den är i knipa? Ministern påminde i sitt svar om att antagningen till forskarutbildning sedan 1998 är kopplad till ett krav om "säkerställd finansiering" och att doktorander med anställning ökat sedan dess. Utbildningsministern var för övrigt "övertygad om att högskolestyrelserna och fakultetsnämnderna vid lärosätena är bäst lämpade att göra de interna prioriteringar mellan ämnesområdena som de anser nödvändiga". (Svar på fråga 2004/05:1070 om halvering av doktorandtjänster i statsvetenskap i Göteborg, Utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky) Bollen sparkades således tillbaka till vår egen, lätt luggslitna, planhalva.

HELENA WOCKELBERG

Hur kan vi bli bättre?

Måndag morgon den sista februari 2005 var det säkert en och annan DN-läsande statsvetare som satte frukosten i vrångstrupen: en ekonomiprofessor som säger att vi statsvetare inte är tillräckligt bra!

Karl Gunnar Persson utgick från data i en artikel i *European Political Science* (2004) av Simon Hix, från London School of Economics. Årminstone på institutionen här i Uppsala väckte DN-artikeln en del diskussion samt en nyhet i *Uppsala Nya Tidning*. Flera av reaktionerna i den diskussionen var avvärande. "Såna här index säger väldigt lite", var en typisk försvarslinje.

Tvärtom anser jag att Hix index säger en hel del om svensk statskunskap. När jag påstår det utgår jag från något som är - eller bör vara - ett axiom för oss som forskare: Vetenskapen är internationell, den känner inga nationella gränser. Detta innebär bland annat att det är den internationella forskargemenskapen som är den slutgiltiga domaren om det vi gör är av något värde. Det är naturligtvis lättare att säga detta och hålla med om det i princip än att leva upp till det (och "mät" det på ett rimligt sätt, vilket jag återkommer till). Men jag tror ändå det är viktigt att uttala detta axiom. Internationell publicering är väsentligt mer än internationalisering av svensk statskunskap; det är vetenskapens kärna. Därför bör vi ta Simon Hix data på allvar.

För den läsare av *Statsvetenskaplig Tidskrift* som (till äventyrs) inte läst Hix artikel så räknar han ut fem rankningsmått för de 100 främsta statsvetenskapliga institutionerna i Europa baserade på publicering i 63 olika tidskrifter under åren 1993-2002. Dessa mått är: kvantitet, bety-